

Monitor Sociaal Domein 2023

Jeugdhulp

Juni 2024

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	sheet 2
Inleiding	sheet 3
Landelijke en regionale ontwikkelingen	sheet 4
Factsheet	sheet 5
Deel 1: Basiscijfers	sheet 6-12
<i>Doelgroep</i>	<i>sheet 7</i>
<i>Vormen van jeugdhulp</i>	<i>sheet 8, 9</i>
<i>Kosten</i>	<i>sheet 10, 11</i>
<i>Welbevinden en mentale problemen</i>	<i>sheet 12</i>
Deel 2: Voortgang beleid	sheet 13-15

Inleiding

Toelichting op de monitor

Monitor Sociaal Domein Jeugd

Met deze monitor informeert het college de raad over de (cijfermatige) ontwikkelingen van de maatwerkvoorzieningen jeugd. Deze bestaan grotendeels uit in H10-verband (regio Haaglanden) ingekochte voorzieningen, en voor een klein deel uit voorzieningen die buiten dit verband zijn ingekocht en Persoonsgebonden Budget (Pgb).

De monitor bestaat uit twee delen. Het eerste deel bevat ontwikkelingen in de jeugdhulp: aantal cliënten, meest gebruikte producten en kosten.

Periode en peildatum: voorlopige cijfers

De monitor bevat de beschikbare cijfers over jeugdhulp in 2023 op peildata 1, 2 en 7 mei 2024. De uiteindelijke cijfers zullen hoger uitvallen omdat ze zijn gebaseerd op declaraties. Vanwege de tijd tussen levering en declaratie van de hulp lopen de cijfers altijd achter. Regionaal wordt gestuurd op tijdige declaratie van de geleverde zorg door het servicebureau jeugdhulp Haaglanden. 85% van de declaraties wordt binnen 31 dagen na het aflopen van de zorg ingediend. De meeste overige declaraties komen 2 tot 6 maanden later. 1% volgt pas na 6 maanden. Definitieve cijfers laten daarom nog wel even op zich wachten.

Beleidsontwikkelingen

Het tweede deel gaat in op het beleid dat is gevoerd met als doel om deze cijfers te beïnvloeden. Hierbij moet de kanttekening worden gemaakt dat de beïnvloedingsmogelijkheden van de gemeente beperkt zijn, en dat de relatie tussen beleid en de cijfers op dit hoge abstractieniveau moeilijk zijn aan te tonen.

Factsheet

Samenvatting

2.290 jeugdigen met hulp in 2023
(2022: 2.161 jeugdigen)

21 miljoen euro gedeclareerd over 2023
(excl PGB en buiten H10)

14,4% heeft jeugdhulp
(Nederland 13,4%,
Haaglanden 14,3%)

59% van de totale kosten betreft GGZ en Ambulante hulp

70% van de jeugdigen met jeugdhulp krijgt jeugd-GGZ

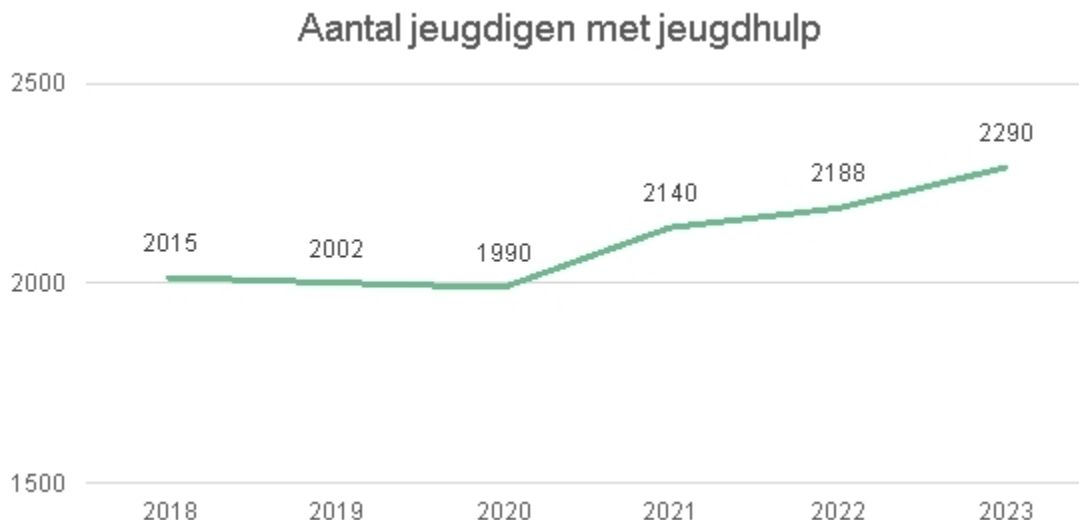

14% daling voor kosten jeugdhulp verblijf (exclusief behandeling)

Deel 1: basiscijfers

Doelgroep

Aantal jeugdigen met jeugdhulp stijgt

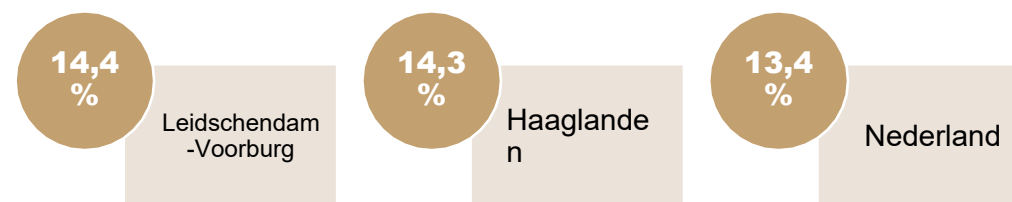
Bron: Regionaal dashboard jeugdhulp, stand per 1 mei 2024

Stijging aantal cliënten vanaf 2021

Het aantal jeugdigen met jeugdhulp stabiliseerde vanaf 2018. Dit duurde tot en met het eerste COVID-19 jaar; hierna was sprake van een duidelijke stijging. Ook in 2023 stijgt het aantal verder door. Dit is in lijn met het landelijke beeld.

In vergelijking met Nederland heeft gemeente Leidschendam-Voorburg relatief iets meer jeugdigen met jeugdhulp. Dit percentage ligt echter in heel Haaglanden iets hoger dan in Nederland.

Percentage jeugdigen met jeugdhulp in 2023 (voorlopige cijfers)

Bron: CBS, voorlopige cijfers op 1 mei 2024

Jongens hebben vaker jeugdhulp

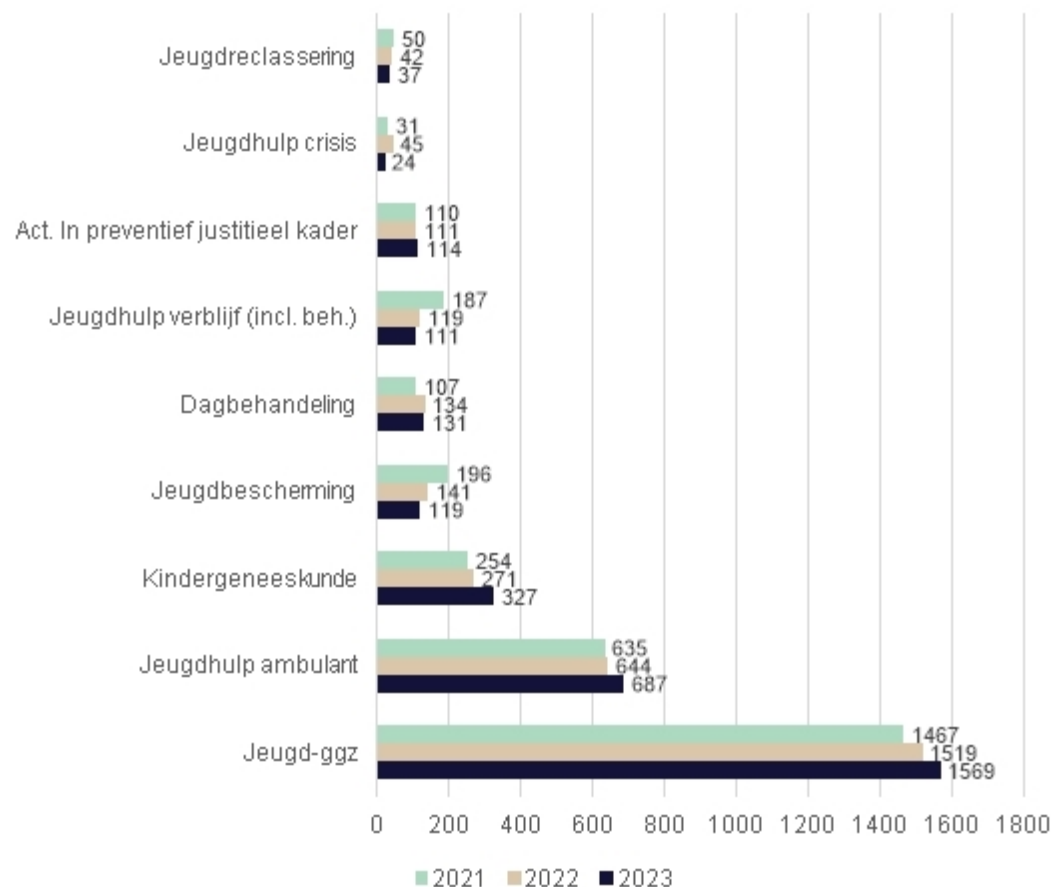
Meer jongens dan meisjes binnen Gemeente Leidschendam-Voorburg maken gebruik van jeugdzorg. In de jeugdreclassering zijn er bijna alleen maar jongens.

- Bij Jeugdbeschermingsmaatregelen en jeugdhulp met verblijf zijn er juist meer meisjes dan jongens.
- De grootste doelgroep heeft de basisschoolleeftijd (4-12).
- 29,53% van de jeugdigen met jeugdzorg komt uit een 1 ouder gezin.

Soort jeugdhulp

70% jeugd-GGZ, 30% ambulante hulp

Aantal jeugdigen met jeugdhulp (grootste categorieën)

Meerdere vormen van jeugdhulp tegelijkertijd

In de grafiek hiernaast is voor de 9 grootste categorieën jeugdhulp te zien hoeveel jeugdigen hiervan in 2023, 2022 en 2021 gebruik maakten. De aantallen per categorie bij elkaar opgeteld zijn groter dan het totaal aantal jeugdigen met jeugdhulp. Dit komt doordat een jeugdige van meer dan één categorie jeugdhulp gebruik kan maken. Een jeugdige die GGZ hulp krijgt, kan daarnaast bijvoorbeeld ook ambulante hulp krijgen.

Toename GGZ, ambulante hulp en dagbehandeling

Het aantal jeugdigen met GGZ of ambulante hulp nam toe ten opzichte van 2022. Een sluitende verklaring is niet te geven maar belangrijk is dat de ervaren druk door schoolwerk (prestatie maatschappij) de laatste tien jaar is toegenomen (HSBC 2021¹). Corona en de hoge inflatie hebben waarschijnlijk ook invloed gehad. Daarnaast is armoede een belangrijke risicofactor voor jeugdhulp. De afbouw van gesloten jeugdhulp speelt ook een rol in de toename van ambulante hulp en dagbehandeling.

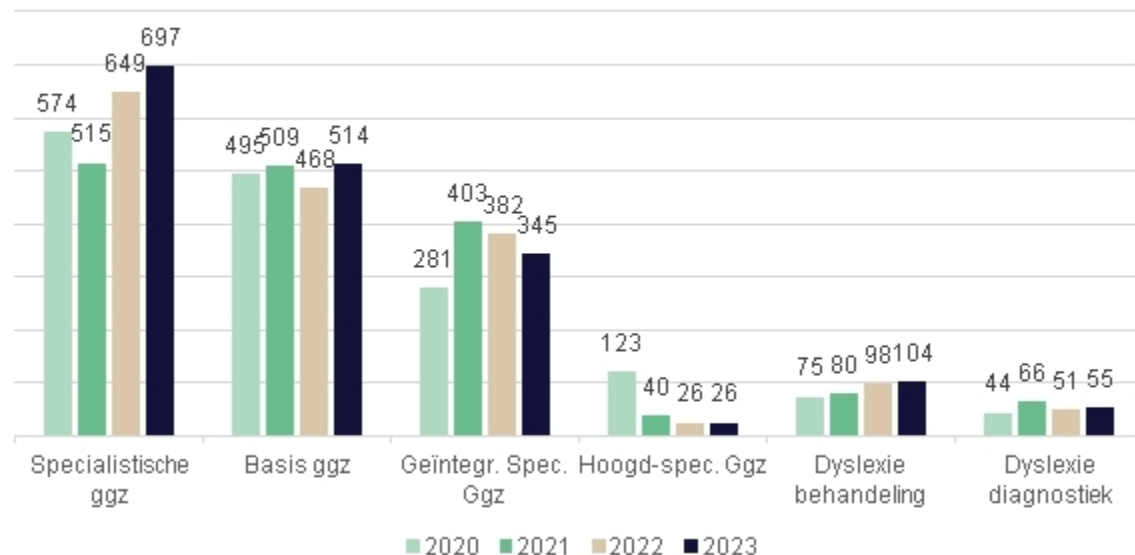
Afname Jeugdbescherming en verblijf met behandeling

Het aantal jeugdigen met Jeugdbescherming of met verblijf incl. behandeling is afgenomen. Deze afname is het gevolg van de wijziging van het woonplaatsbeginsel in 2022 waardoor veel jeugdigen zijn overgedragen aan andere gemeenten. Het gaat om jeugdigen die in Schakenbosch of de tienermoederopvang verblijven. Deze jeugdigen hebben ook vaak een Jeugdbeschermingsmaatregel. Daarnaast wordt vaker intensieve ambulante hulp ingezet om uithuisplaatsing te voorkomen.

Soort jeugdhulp

Stijging specialistische GGZ

Aantal jeugdigen jeugd-GGZ (grootste categorieën)

Bron: Regionaal dashboard jeugdhulp, stand 2 mei 2024

GGZ

In de afgelopen jaren is beter onderscheid aangebracht tussen hoog-specialistische GGZ, geïntegreerde specialistische GGZ en specialistische GGZ waarbij de tariefstelling beter in lijn is gebracht met de expertise van de behandeling. In volgorde van expertise / complexiteit: basis-GGZ, specialistische-GGZ, geïntegreerde specialistische-GGZ, hoog-specialistische-GGZ.

Specialistische en basis GGZ

Van de jeugdigen met GGZ kregen de meesten specialistische GGZ (43%). Voor basis GGZ was dit 31%. Dat er meer specialistische GGZ werd ingezet dan basis GGZ was ook al te zien in eerdere jaren, al leek de inzet van specialistische GGZ toen iets af te nemen. In 2022 is hierin weer een flinke stijging te zien die mogelijk verklaard kan worden vanuit corona. Enerzijds door een directe relatie met corona en anderzijds door uitgestelde zorg.

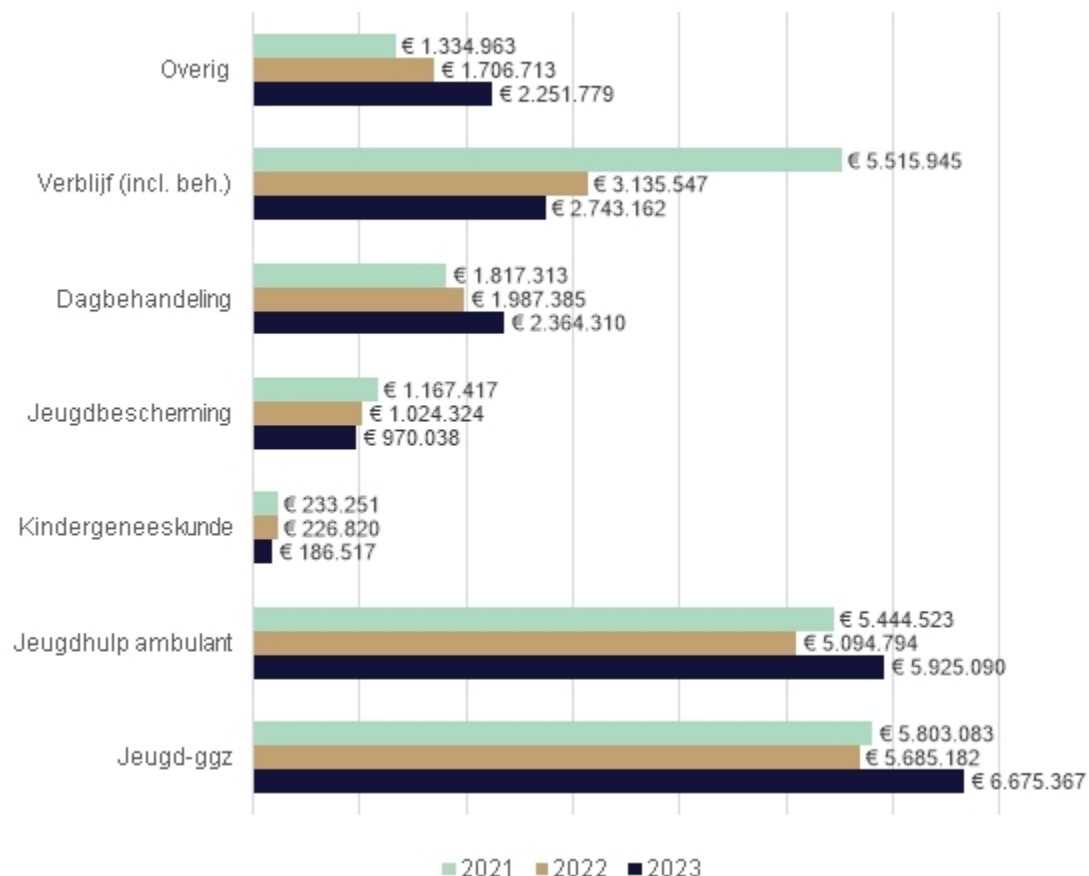
Dyslexie

Het valt op dat bij dyslexie (het gaat hier om ernstige enkelvoudige dyslexie) in Gemeente Leidschendam-Voorburg vaker sprake is van behandeling dan van diagnostiek. Dit komt waarschijnlijk doordat een diagnose eenmalig wordt gesteld (en dus maar één jaar meetelt), terwijl een behandeling voor dyslexie het kalenderjaar overschrijdt. Hierdoor wordt de client voor behandeling in twee kalenderjaren geteld.

Kosten

Sterke daling kosten verblijf

Gedeclareerde bedragen (categorieën meeste jeugdigen)

In de grafiek zijn de gedeclareerde bedragen per productcategorie opgenomen voor de zes producten met de meeste jeugdigen. Een aantal zaken valt op.

Sterke daling kosten verblijf

Het meest opvallend in de grafiek is de sterke daling van kosten voor verblijf. Deze daling wordt veroorzaakt door:

- De wijziging van het woonplaatsbeginsel.
- Landelijke beleid om het aantal uithuisplaatsingen terug te dringen (de beweging van 0).

Stijging kosten dagbehandeling

Het aantal jeugdigen in dagbehandeling is ten opzichte van 2022 redelijk stabiel maar de kosten nemen wel toe. Dat is zeer waarschijnlijk het effect van groepsverkleining wat inhoudelijk beter is maar wel duurder.

Ambulante hulp relatief hoge kosten per cliënt

Door minder jeugdigen uit huis te plaatsen wordt meer ambulante hulp ingezet waardoor in 2023 een toename was voorspeld in het aantal jeugdigen en in het aantal uren ambulante hulp per jeugdige. Die verwachting is uitgekomen.

Jeugd GGZ

Het aantal jeugdigen in de GGZ én de kosten van de GGZ blijven toenemen.

Kosten

Type voorziening	2023	2022	2021
Regionale maatwerkvoorzieningen H10 (incl. FTE)	21,6 milj.	19,2 milj.	21,3 milj.
Buiten H10 ingekochte voorzieningen*	1 milj.	0,7 milj.	0,4 milj.
Persoonsgebonden budget	0,8 milj.	0,6 milj.	0,7 milj.
Totaal	23,4 milj.	20,5 milj.	22,4 milj.

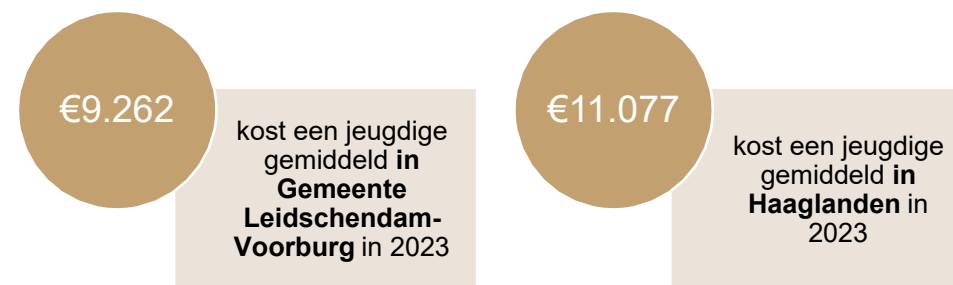
Bron: Decade, stand 7 mei 2024

Kosten jeugdhulp

De kosten van jeugdhulp namen tot 2023 af in Leidschendam-Voorburg. De daling in 2022 is vooral het effect van de wijziging van het woonplaatsbeginsel. In 2023 is sprake van een toename van de kosten ten opzichte van 2022.

Meer maatwerkvoorzieningen buiten inkoop H10

De kosten voor Persoonsgebonden budget blijft redelijk constant. Buiten H10 ingekochte voorzieningen neemt toe. De buiten H10 ingekochte voorzieningen betreft jeugdhulpaanbod dat niet beschikbaar is binnen H10 en waarvoor een maatwerk oplossing is gerealiseerd. Met het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden wordt wel gekeken welke typen jeugdhulpaanbod aanvullend noodzakelijk zijn.

Gemiddelde kosten per jeugdige relatief laag

In vergelijking met de regio Haaglanden waren de gemiddelde kosten per cliënt in 2023 relatief laag: €9.262 in Leidschendam-Voorburg versus €11.077 in de regio Haaglanden.

Welbevinden en mentale problemen

Indicatoren mentale gezondheid

In de monitor zijn in de voorgaande versies cijfers opgenomen over het gebruik van jeugdhulp.

De raad heeft door middel van de motie indicatoren sociaal domein gevraagd om met een voorstel te komen voor indicatoren die een completer beeld geven van de stand van zaken betreffende de (mentale) gezondheid van jeugd/jongeren in Leidschendam-Voorburg waarbij de suggestie is gedaan om gegevens uit de GGD gezondheidsmonitor op te nemen.

De gezondheidsmonitor jeugd 2023 is recent verschenen en is als bijlage opgenomen bij deze monitor.

In 2021 is een extra (corona) monitor verschenen om zicht te krijgen op de effecten van corona op jongeren. De normale frequentie van de gezondheidsmonitor jeugd is vierjaarlijks. Vaker onderzoek is niet zinvol omdat de veranderingen vaak beperkt zijn tenzij sprake is van een bijzondere situatie als de corona pandemie.

Er is voor gekozen om de gezondheidsmonitor jeugd 2023 integraal op te nemen als bijlage omdat hiermee een completer beeld ontstaat dan wanneer losse indicatoren worden gepresenteerd. De brede samenhang, in plaats van losse indicatoren, helpt om zicht te krijgen op de achterliggende factoren zodat minder snel wordt ingezet op symptoombestrijding.

Deel 2: voortgang beleid

Landelijke en regionale ontwikkelingen

Als gevolg van de grote druk op de jeugdhulp zijn er veel regionale en landelijke plannen om meer grip te krijgen op de kwaliteit en de kosten. Het gaat daarbij in hoofdlijnen om de hervormingsagenda jeugd, het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming, de regiovisie jeugd, de regiovisie aanpak huiselijk geweld en het kwaliteitskader werken aan veiligheid voor lokale teams en de doorontwikkeling van de gesloten jeugdhulp (Jeugdhulpplus).

Landelijke ontwikkelingen:

- Hervormingsagenda jeugd
- Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming
- Doorontwikkeling jeugdhulpplus
- Grote druk op het jeugdzorgstelsel: wachtlijsten, arbeidsmarktproblematiek, omvorming jeugdzorgplus
- Gebruik jeugdhulp blijft landelijk toenemen evenals de kosten
- Wet aanpak Multiproblematiek in het sociaal domein (Wams, controversieel verklaard)

Regionale ontwikkelingen:

- Uitvoeringsplan regiovisie
- Jeugdbescherming: verbeterplannen
- Kostenbeheersing en sturing op het zorglandschap
- Doorontwikkeling en zorgcontinuïteit Jeugdzorgplus
- Plannen Jeugdhulp Den Haag vanaf 1-1-2024
- Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Regionale ontwikkelingen

Nieuwe wetten en interventies

- De Jeugdhulp plus (gesloten jeugdhulp): in (boven)regionaal verband wordt de jeugdhulpplus verder doorontwikkeld naar meer ambulante en kleinschalige alternatieven
- De verbeterplannen voor de Jeugdbescherming: de druk op de Jeugdbescherming blijft hoog waardoor regionaal en landelijk gezocht wordt naar duurzame oplossingen
- Het richtinggevend kader: met het richtinggevend kader (RGK) wordt gezocht naar een werkbare standaard waarmee de zorgvraag en de benodigde inzet snel en passend kan worden toegewezen. Hiermee wordt de voorspelbaarheid van de kosten ook beter omdat de prognoses realistischer worden
- Het Haags Toekomst Perspectief: Den Haag heeft met ingang van 2024 een deel van de jeugdhulp op een andere manier georganiseerd: Gebiedsgericht (4 gebieden) en door middel van een populatiebesteding (een budget om alle problemen op te lossen op gebiedsniveau). Regionaal zijn afspraken gemaakt om mogelijke effecten in beeld te krijgen en waar nodig maatregelen te nemen om de negatieve effecten te beperken
- De inkoop van jeugdhulp is een doorlopend proces waarin, door middel van de ontwikkeltafels, de ingekochte zorg samen met de aanbieders van jeugdhulp wordt doorontwikkeld
- De hervormingsagenda jeugd is in 2023 vastgesteld en de regionale aspecten worden opgepakt.

Lokale ontwikkelingen

Nieuwe wetten en interventies

- Regie: vanuit ouders en jeugdigen is er behoefte aan een vast aanspreekpunt en coördinatie wanneer meerdere hulpverleners betrokken zijn bij een gezin. Daarnaast vragen de ontwikkelingen in de veiligheidsketen jeugd en de aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling een andere rol van het lokale team. In 2023 is de pilot regie Jeugd gestart. Hierbij wordt geanticipeerd op de Wet Aanpak Multiproblematiek in het Sociaal Domein (WAMS) die controversieel is verklaard.
- Privacy: bij de uitvoering van regie en met het oog op de Wams is privacy een belangrijk aandachtspunt. In voorbereiding op de pilot regie zijn de privacyaspecten goed in beeld gebracht en tijdens de pilot is blijvend aandacht voor de effecten zodat bijstelling van maatregelen rond privacy snel kan worden gerealiseerd.
- Onderwijs-jeugdhulp: de samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp is versterkt door:
 - *Consulent op school*: op een aantal scholen is een jeugdconsulent verbonden aan de school zodat de school een duidelijk aanspreekpunt heeft. Er kan vroegtijdig worden meegedacht bij jeugdhulp problematiek. Deze laagdrempelige manier van werken wordt goed gewaardeerd door de scholen en de ouders.
 - *Concept afwegingskader*: om op een constructieve manier tot een ondersteuningsaanbod te komen is een concept afwegingskader opgesteld waarmee de jeugdconsulenten en het onderwijs tot passende zorg kunnen komen vanuit de eigen en gezamenlijke verantwoordelijkheden.

- Geïndiceerde jeugdhulp en zorglandschap: het zorglandschap (beschikbare en gewenste zorgaanbod) is in beeld gebracht. Op basis van deze analyse kunnen in 2024 keuzes worden gemaakt in lijn met het sociaal kompas en het fundamentele gesprek over opvoeden, opgroeien en ontwikkelen om tot betere zorg te komen. Daarbij wordt de samenhang met onderwijs (LEA) goed geborgd.
- Toegang tot de geïndiceerde jeugdhulp: de toegang tot jeugdhulp kan op verschillende manieren plaatsvinden:
 - Gemeentelijke toegang
 - Gecertificeerde instellingen (GI's)
 - Huisartsen en medisch specialisten

In 2023 is vooral aandacht geweest voor de gemeentelijke toegang (pilot regie) en de GI's in lijn met het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming en de samenhang met de aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. In 2023 heeft een bijeenkomst plaatsgevonden met de huisartsen, de praktijkondersteuners GGZ (POH-GGZ) en het voorveld.

- 18-/18+: de overgang van jeugd naar volwassenheid is vooral voor jongeren die in een jeugdzorginstelling verblijven ingewikkeld. Hier zijn de afgelopen jaren verschillende acties op ingezet, zoals afspraken met jeugdhulpaanbieders over het tijdig opstellen van een perspectiefplan voor de jeugdige. Dit heeft blijvend de aandacht in Leidschendam-Voorburg.